

Resultaten van de EMIS enquête 2010

Gegevens voor België

Europese online bevraging over de seksualiteit van mannen die seks hebben met mannen (EMIS)

Prins Leopold Instituut voor Tropische Geneeskunde (Antwerpen)

Observatoire du sida et des sexualités (Université Saint-Louis
Bruxelles)

OBSERVATOIRE
DU SIDA ET
DES SEXUALITÉS

Auteurs:

Thomas Ronti (Observatoire du sida et des sexualités)

Wim Vanden Berghe, Christiana Nöstlinger (Instituut voor Tropische Geneeskunde)

EMIS werd gefinancierd door het programma voor volksgezondheid van de Europese Unie 2008-2013.

Extra financiering kwam van CEEISCat (Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les ITS/HIV/SIDA de Catalunya, Spanje); Terrence Higgins Trust voor het Department of Health for England; Maastricht University (Nederland); Regione del Veneto (Italië); en het Robert Koch Instituut (Duitsland). Tenslotte ontvingen een aantal landen ook specifieke subsidies van andere Europese instellingen: Oekraïne en Moldavië van het Duitse ministerie van Volksgezondheid; Finland van het Finse ministerie van Volksgezondheid; Noorwegen van het Noors Instituut voor Volksgezondheid; Zweden van de Zweedse Raad voor Gezondheid en Welzijn; en Duitsland van de Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung (BZgA).

Graag bedanken wij alle onderzoekers die, van 2009 tot 2011, betrokken waren bij of meewerkten aan de EMIS enquête: Axel J. Schmidt¹(projectcoördinatie); Ulrich Marcus¹ (projectinitiatie en -begeleiding); Peter Weatherburn² (bevordering van de coördinatie); Ford Hickson² en David Reid² (technische uitvoering); Harm Hospers (ontwikkeling vragenlijst)³; het Europese MSM Internet Survey netwerk. We danken eveneens de Belgische partners die ons hebben geholpen bij het opstellen van dit rapport: Vladimir Martens, Sensoa, en Kristien Wynants (Serv-U) voor de vertaling.

¹Robert Koch Institute, Department for Infectious Disease Epidemiology, Berlin, Germany

²Sigma Research, London School of Hygiene and Tropical Medicine, United Kingdom

³Maastricht University, University College Maastricht, The Netherlands.

Dank ook aan alle deelnemers!

Inleiding	6
Deel 1: Onze gemeenschap	7
1. Algemene beschrijving van de steekproef	7
2. Woonplaats	7
3. Leeftijd	8
4. Taal	8
5. Geboorteplaats	8
6. Diploma, beroepstoestand en levensstijl	8
7. Seksuele voorkeur en identiteit	10
8. Relaties en seksuele partners	11
9. Screening voor HIV en andere SOAs	14
Deel 2 : Seks- en liefdesleven	17
1. Seksuele tevredenheid	17
2. Seks met een vaste partner	18
3. Seks met occasionele (losse) partner(s)	19
4. Betalende seks	20
5. Alcohol- en druggebruik	21
Deel III : HIV-positieve MSM	26
1. Sociodemografische profiel van de populatie	26
2. HIV-diagnose	27
3. HIVHIV-opvolging en -behandeling	28
4. Seks- en liefdesleven	29
5. Stigmatisering en discriminatie ervaren door mensen met HIV	32
6. Alcohol- en druggebruik	34
Samenvatting van de nationale gegevens	36
1. Algemeen profiel van MSM volgens de EMIS enquête	36
2. HIV en SOA screening bij MSM	36
3. Seks- en liefdesleven van MSM	36
4. MSM met HIV	36

Tabel 1 : Woonplaats van de deelnemende MSM volgens regio en provincie	7
Tabel 2: Taal gebruikt door de deelnemende MSM.....	8
Tabel 3 : Opleidingsniveau van de de deelnemende MSM (hoogst behaalde diploma).....	9
Tabel 4 : Beroepstoestand van de deelnemende MSM.....	9
Tabel 5 : Gezinssituatie van de deelnemende MSM	10
Tabel 6 : Seksuele voorkeur van de deelnemende MSM	10
Tabel 7 : Seksuele identiteit van de deelnemende MSM.....	11
Tabel 8 : Huidige vaste relatie van de deelnemende MSM.....	11
Tabel 9 : Datum van het laatste sekscontact met een man bij de deelnemende MSM.....	12
Tabel 10 : Datum van het laatste sekscontact van de deelnemende MSM met een vrouw	12
Tabel 11 : Aantal verschillende vaste sekspartners van de deelnemende MSM in de afgelopen 12 maanden	13
Tabel 12 : Aantal verschillende losse sekspartners van de deelnemende MSM gedurende de laatste 12 maanden	13
Tabel 13 : HIV-test bij de deelnemende MSM	14
Tabel 14 : Datum van de laatste HIV-screening bij de deelnemende MSM	14
Tabel 15 : Plaats van de laatste HIV-screening van de deelnemende MSM.....	15
Tabel 16 : Screening van SOAs (niet HIV) bij de deelnemende MSM.....	15
Tabel 17 : Datum van de laatste SOA-test bij de deelnemende MSM.....	16
Tabel 18 : Seksuele tevredenheid bij de deelnemende MSM.....	17
Tabel 19 : Condoomgebruik van MSM tijdens seks met vaste partner bij de deelnemende MSM.....	18
Tabel 20 : HIV-status van de vaste partner bij de deelnemende MSM.....	19
Tabel 21 : Aantal losse partners met wie de MSM-respondenten anale seks hadden in de afgelopen 12 maanden	19
Tabel 22 : Condoomgebruik tijdens seks met losse partner(s).....	20
Tabel 23 : Aantal sekscontacten tussen MSM in de afgelopen 12 maanden waarbij de respondent betaald werd	20
Tabel 24 : Aantal seksuele contacten tussen MSM waarbij de respondent in de afgelopen 12 maanden een man betaalde	21
Tabel 25 : Alcoholgebruik bij de deelnemende MSM	21
Tabel 26 : Gebruik van voorgeschreven/legale middelen door de deelnemende MSM.....	22

Tabel 27 : Recreatief druggebruik bij MSM	23
Tabel 28 : Opleidingsniveau van HIV-positieve MSM.....	26
Tabel 29 : Beroepstoestand van HIV-positieve MSM.....	27
Tabel 30 : Gezinstoestand van HIV-positieve MSM.....	27
Tabel 31 : Aantal CD4-cellen op het moment van de HIV-diagnose.....	28
Tabel 32 : Reden (en) ingeroepen door HIV-positieve MSM voor het niet nemen van ART.....	28
Tabel 33 : Kennis van de efficiëntie van TasP bij HIV-positieve MSM.....	29
Tabel 34 : Condoomgebruik van HIV-positieve MSM die een vaste partner hebben.....	30
Tabel 35 : Aantal losse partners van HIV-positieve MSM in de afgelopen 12 maanden	30
Tabel 36: Condoomgebruik bij HIV-positieve MSM in relatie met losse partner(s)	31
Tabel 37 : Stigmatisering en discriminatie gerelateerd aan seropositief zijn	32
Tabel 38 : Perceptie ivm alcohol- en recreatief druggebruik bij HIV-positieve MSM.....	34
Tabel 39 : Illegaal/recreatief druggebruik in de laatste 12 maanden door mensen met HIV	34

Inleiding

Deze Europese internet-enquête over de seksualiteit van mannen die seks hebben met mannen (MSM) werd uitgewerkt door een breed netwerk van actoren uit de academische wereld, de overheid, de non-gouvernementele sector en online media. Mede daardoor is dit project erin geslaagd om van juni tot augustus 2010 meer dan 180.000 respondenten te mobiliseren in 35 Europese landen. EMIS is daardoor meteen het grootste onderzoek ooit over seksualiteit binnen de MSM-populatie.

De gegevens in dit rapport werden verzameld via het internet. De online-vragenlijst werd vooraf getest en verspreid in het bijzonder via de LGBTQIA-kanalen (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Questioning, Intersex and Allies) in de verschillende EMIS-partnerlanden. De voordelen van deze methode zijn een makkelijke toegang tot de doelgroep en de garantie op anonimiteit. Tegelijk zijn hieraan ook een aantal beperkingen verbonden zoals zelf-selectie van de steekproef, een ondervertegenwoordiging van ouderen en personen zonder eigen toegang tot het internet¹, een verhoogd risico op fouten en de mindere betrouwbaarheid van de verzamelde gegevens. Voor de analyse die wordt voorgesteld in dit rapport, is het daarom aangewezen om met deze bevindingen rekening te houden om de verschillende mogelijke correlaties tussen gegevens te begrijpen.

De EMIS-gegevens kunnen worden beoordeeld volgens verschillende bronnen voor gedrags- en epidemiologische surveillance, zowel nationaal als Europees. Ze kunnen ook het onderwerp vormen van transversale analyses tussen de verschillende ondervraagde MSM-subpopulaties en sociaal-demografische profielen. Wij willen echter benadrukken dat dit rapport geen melding maakt van deze analyses en vergelijkingen maar enkel een samenvatting is van een deel van de gegevens die verzameld werden tijdens het EMIS-onderzoek. Er worden hier dan ook geen verbanden belicht tussen de verschillende variabelen of naar een causale samenhang gezocht tussen de gegevens.

Het rapport bestaat uit drie delen: het eerste deel beschrijft het profiel van de respondenten aan de enquête ("Onze gemeenschap"); het tweede deel besteedt meer aandacht aan hun seks- en liefdesleven ("Seks- en liefdesleven"); het derde deel behandelt de gegevens met betrekking tot HIV-positieven. We willen graag wijzen op het feit dat de totale steekproef die in de delen "Onze gemeenschap" en "Seks- en liefdesleven" aan bod komt, de 334 HIV-positieven omvat, waaraan een volledig hoofdstuk van dit rapport gewijd is. Hiermee moet rekening gehouden worden bij de interpretatie van de gegevens, met name als het gaat om het vergelijken van de gegevens voor de totale steekproef met die van de HIV-positieven.

De resultaten van deze EMIS-enquête laten de uitwerking toe van een preventieplan voor de MSM-populatie, door het benadrukken van actieprioriteiten en behoeftes die al dan niet gedekt worden door bestaande preventiestrategieën.

Meer informatie vindt u in het eindrapport van dit onderzoek².

¹ Alessi EJ, Martin JI. Conducting an internet-based survey: benefits, pitfalls and lessons learned. *Social Work Research* 2010;34(2):122-8.

² The EMIS Network. EMIS 2010: The European Men-Who-Have-Sex-With-Men Internet Survey. Findings from 38 countries. Stockholm: European Centre for Disease Prevention and Control, 2013, beschikbaar op <http://www.emis-project.eu/final-report>.

Deel 1: Onze gemeenschap

1. Algemene beschrijving van de steekproef

In totaal vulden 3.982 respondenten, woonachtig in België, op een geldige wijze de online vragenlijst in. Ze deden dit vooral via de website www.gayromeo.com (59%).

99,6% van de respondenten zijn mannen, 0,4% is transgender. Iets meer dan drie kwart (76,1%) is in België geboren.

2. Woonplaats

De woonplaats volgens regio en provincie werd afgeleid uit de eerste twee cijfers van de postcode en is bekend voor 91,2% van de respondenten (n = 3.633). Deze gegevens werden opgenomen in tabel 1 hieronder. De meerderheid van de respondenten woont in Vlaanderen (42,7%) en iets meer dan een op drie (34,9%) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Waalse respondenten vertegenwoordigen dan weer iets minder dan een kwart van de steekproef (22,4%). De provincie Antwerpen (15,9%) en de Provincie Luik (10%) zijn het meest vertegenwoordigd.

Tabel 1 : Woonplaats van de deelnemende MSM volgens regio en provincie

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3633)

		n	%
Vlaanderen	Antwerpen	578	15,9
	Oost-Vlaanderen	333	9,2
	Vlaams-Brabant	328	9,0
	West-Vlaanderen	179	4,9
	Limburg	133	3,7
	Totaal	1551	42,7
Brussel Hoofdstedelijk Gewest		1269	34,9
Wallonië	Luik	364	10,0
	Henegouwen	211	5,8
	Waals-Brabant	99	2,7
	Namen	87	2,4
	Luxemburg	52	1,4
	Totaal	813	22,4
TOTAAL		3633	100,0

3. Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van het Belgisch staal is 35,2 jaar. De gemiddelde leeftijd per regio ligt dicht bij het nationaal gemiddelde. De Waalse steekproef is iets jonger, met een gemiddelde leeftijd van 33,7 jaar. 10-19-jarigen vertegenwoordigen 6,2%, de 70-jarigen en ouder vormen slechts een zeer kleine minderheid (0,2%). De leeftijdsgroep 20-29 jaar is nationaal (Vlaanderen en Wallonië), de grootste, op de voet gevolgd door de 30-39-jarigen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de groep van de 30-39-jarigen het best vertegenwoordigd, gevolgd door de 20-29-jarigen.

4. Taal

Onderstaande tabel toont de taal die de respondenten kozen om de vragenlijst in te vullen. Nationaal zijn de Franstalige respondenten (44%) iets talrijker dan de Nederlandstaligen (41,3%). Engels is de derde taal die nationaal (6,7%) en in Brussel (12,8%) gebruikt werd. Bij de Waalse respondenten is Duits de derde taal (4,3%).

Tabel 2: Taal gebruikt door de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3982)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Frans	1753	44,0	87	5,6	750	59,1	735	90,4
Nederlands	1643	41,3	1325	85,4	165	13,0	16	2,0
Engels	267	6,7	85	5,5	162	12,8	7	0,9
Duits	91	2,3	14	0,9	33	2,6	35	4,3
Andere	228	5,7	40	2,6	159	12,5	20	2,4
TOTAAL	3982	100,0	1551	100,0	1269	100,0	813	100,0

5. Geboorteplaats

76,1% van de respondenten gaf aan in België geboren te zijn. In Vlaanderen en Wallonië ligt het aantal personen dat op Belgisch grondgebied geboren is beduidend hoger, respectievelijk 86,3% en 84,9%. Dit cijfer ligt helemaal anders in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar dit percentage 56,7% bedraagt.

Nadere informatie over de woonplaats en de mobiliteit van de geïnterviewden is te vinden in het artikel "*International mobility, sexual behaviour and HIV-related characteristics of men who have sex with men residing in Belgium*"³ dat voortvloeide uit dit onderzoek.

6. Diploma, beroepstoestand en levensstijl

Het niveau van de diploma's werd besproken met de partnerlanden omdat er hieromtrent geen eenduidigheid bestaat. De internationale ISCED (International Standard Classification of Education) classificatie werd als referentie gebruikt en elk land heeft zijn diplomaniveaus ingedeeld volgens drie

³ Vanden Berghe W., Nöstlinger C., Hospers H., Laga M., « International mobility, sexual behaviour and HIV-related characteristics of men who have sex with men residing in Belgium », disponible sur <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/13/968>.

categorieën: lager, middelbaar en hoger. In Franstalig België komt de categorie ‘lager’ overeen met diploma’s lager middelbaar of lager. Geen diploma of een diploma basisonderwijs valt eveneens in deze categorie. De categorie “middelbaar” komt overeen met hoger secundair onderwijs en de categorie “hoger” verwijst naar het hoger onderwijs van het korte of lange type, met inbegrip van de bachelor-, master- en doctoraatsopleiding.

Tabel 3 : Opleidingsniveau van de de deelnemende MSM (hoogst behaalde diploma)

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3955)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	n	%	%	n	%
Lager	227	5,8	56	3,6	58	4,6	88	10,9
Middelbaar	1140	28,8	532	34,5	213	16,9	273	33,9
Hoger	2588	65,4	953	61,8	992	78,5	445	55,2
TOTAAL	3955	100,0	1541	100,0	1263	100,0	806	100,0

Vervolgens kregen de respondenten de vraag "Wat is uw huidige beroepstoestand?". Op nationaal vlak zijn de meeste respondenten voltijdse werknemers (54,6%), het aandeel studenten bedroeg 16,4% (n = 651) en 5,4% (n = 214) verklaarde werkloos te zijn. Het percentage gepensioneerd is laag (ongeveer 2%). De gegevens voor de drie regio's werden opgenomen in tabel 4 hieronder.

Tabel 4 : Beroepstoestand van de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3961)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Voltijds werkzaam	2164	54,6	876	56,9	719	56,9	385	47,6
Halftijds werkzaam	159	4,0	59	3,8	37	2,9	37	4,6
Zelfstandig	491	12,4	176	11,4	182	14,4	77	9,5
Werkloos	214	5,4	63	4,1	72	5,7	71	8,8
Student	651	16,4	278	18,0	168	13,3	173	21,4
Gepensioneerd	98	2,5	37	2,4	24	1,9	23	2,8
Langdurig ziek/op rust gesteld om medische redenen	67	1,7	34	2,2	11	0,9	12	1,5
Andere	117	3,0	20	1,3	51	4	31	3,8
TOTAAL	3961	100,0	1543	100,00	1264	100,0	809	100,0

Op de vraag "Wie zijn uw gezinsleden?" antwoordt de meerderheid van de respondenten alleen te wonen (38,7%). MSM die samenwonen met een mannelijke partner vertegenwoordigen 30,8% (n = 1222) van de Belgische respondenten. 16,5% (n = 653) woont samen met ten minste één ouder.

Tenslotte woont 3,4% van de respondenten uit de nationale steekproef samen met ten minste één kind en 4,5% met een vrouwelijke partner.

Tabel 5 : Gezinssituatie van de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3962)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	%	%	n	%
Alleen	1535	38,7	545	35,3	594	47	255	31,5
Met een mannelijke partner	1222	30,8	498	30,0	388	30,7	222	27,4
Met tenminste één ouder	653	16,5	329	21,3	79	6,3	208	25,7
Met vrienden	232	5,9	60	3,9	119	9,4	43	5,3
Met een ander lid van mijn familie	214	5,4	102	6,6	35	2,8	60	7,4
Met een vrouwelijke partner	178	4,5	71	4,6	28	2,2	54	6,7
Met één of meerdere kinderen	135	3,4	63	4,1	19	1,5	32	4
Andere	113	2,9	31	2,0	48	3,8	25	3,1
TOTAAL	3962	100,0	1544	100,0	1264	100,0	809	100,0

7. Seksuele voorkeur en identiteit

In dit onderzoek werd de seksuele identiteit beoordeeld op basis van vragen met betrekking tot drie componenten: seksuele voorkeur, seksuele identiteit en seksueel gedrag per type sekspartner. Tabel 6 hieronder geeft een overzicht van de antwoorden op de vraag "Tot wie voelt u zich seksueel aangetrokken?".

Tabel 6 : Seksuele voorkeur van de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3974)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	N	%
Enkel door mannen	3123	78,6	1227	79,3	1019	80,4	611	75,3
Vooral door mannen maar soms ook door vrouwen	656	16,5	247	16,0	202	15,9	145	17,9
Zowel door mannen als door vrouwen	121	3,0	37	2,4	31	2,4	38	4,7
Vooral door vrouwen maar soms ook door mannen	70	1,8	34	2,2	15	1,2	15	1,8
Enkel door vrouwen	4	0,1	2	0,1	0	0	2	0,2
TOTAAL	3974	100,0	1547	100,0	1267	100,0	811	100,0

We peilden ook naar de seksuele identiteit van de respondenten via de vraag "Welke definitie past, volgens u, het best bij u?" De deelnemers kregen vijf opties, zoals vermeld in tabel 7 hieronder.

Tabel 7 : Seksuele identiteit van de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3976)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Homo of homoseksueel	3373	84,8	1320	85,2	1107	87,4	665	81,6
Biseksueel	378	9,5	155	10,0	80	6,3	100	12,3
In het algemeen gebruik ik deze term niet	174	4,4	64	4,1	60	4,7	32	3,9
Heteroseksueel	13	0,3	5	0,3	4	0,3	5	0,5
Een andere benaming	38	1,0	5	0,3	15	1,2	12	1,5
TOTAAL	3976	100,0	1549	100,0	1266	100,0	813	100,0

Hoewel 84,8% van de respondenten zichzelf homo of homoseksueel noemt, wordt slechts 78,6% aangetrokken door mannen, en meer dan 20% aangetrokken door zowel mannen als vrouwen. Met betrekking tot de geaardheid, noteren we dat 9,5% beweert biseksueel te zijn, terwijl 4,4% weigert zichzelf te benoemen.

8. Relaties en seksuele partners

In het onderzoek werd verder ingezoomd op de relaties en de partners van de deelnemers Tabel 8 geeft de antwoorden weer op de vraag "Heeft u momenteel een vaste relatie?".

Tabel 8 : Huidige vaste relatie van de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3969)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Nee, ik ben alleenstaand	1996	50,3	776	50,3	641	50,6	410	50,5
Ja, met een man	1683	42,4	679	44,0	552	43,6	314	38,7
Ja, met een vrouw	172	4,3	69	4,5	30	2,4	30	2,4
Ja, met meerdere mannen	131	3,3	28	1,8	47	3,7	40	4,9
Ja, met meerdere vrouwen	6	0,2	1	0,4	2	0,2	3	0,4
TOTAAL	3969	100,0	1544	100,0	1267	100,0	812	100,0

Deze gegevens leunen aan bij de resultaten gerapporteerd in de onderstaande tabellen. Zij hebben betrekking op het type seksuele partners van de respondenten en de datum van het laatste sekscontact.

Tabel 9 : Datum van het laatste sekscontact met een man bij de deelnemende MSM*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3965)*

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
In de 4 laatste weken	3263	82,3	1264	81,8	1079	85,4	631	78,0
4 weken à 12 maanden geleden	477	12,0	178	11,5	137	10,8	125	15,5
Meer dan een jaar geleden	141	3,6	60	3,9	34	2,7	36	4,4
Nooit	84	2,1	44	2,8	14	1,1	17	2,1
TOTAL	3965	100,0	1546	100,0	1264	100,0	809	100,0

Tabel 10 : Datum van het laatste sekscontact van de deelnemende MSM met een vrouw*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3952)*

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
In de laatste 4 weken	154	3,9	61	4,0	33	2,6	42	5,2
4 weken à 12 maanden geleden	161	4,1	53	3,4	50	4,0	41	5,1
1 à 5 jaar geleden	304	7,7	102	6,6	98	7,8	77	9,5
Meer dan 5 jaar geleden	1192	30,2	399	25,9	422	33,5	232	28,6
Nooit	2141	54,2	926	60,1	655	52,1	419	51,7
TOTAAL	3952	100	1541	100	1258	100	811	100

2,1% van de respondenten beweert nooit seks gehad te hebben met een man, terwijl 54,2% zegt nooit seks gehad te hebben met een vrouw. Wanneer we kijken naar de resultaten van de laatste 12 maanden, merken we dat bijna 85% van de deelnemers ten minste één mannelijke sekspartner had in het jaar voorafgaand aan het onderzoek. 12% had een vrouwelijke partner. Deze gegevens, samen met die over de geaardheid en de aantrekkingskracht geven ons een beter inzicht in de heterogeniteit van de profielen en het gedrag van de MSM populatie.

Het onderzoek richtte zich daarna op het aantal sekspartners dat de deelnemers zouden gehad hebben in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek. De vraag werd als volgt geformuleerd: “Met hoeveel verschillende regelmatige mannelijke partners had u seks in de afgelopen 12 maanden?”

Tabel 11 : Aantal verschillende vaste sekspartners van de deelnemende MSM in de afgelopen 12 maanden

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3578)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
0	1414	39,0	662	43,1	464	36,9	288	35,7
1	1289	35,8	568	37	459	36,5	262	32,5
2	345	9,6	122	7,9	128	10,2	95	11,8
3	182	5,1	58	3,8	75	6,0	49	6,1
4 à 9	182	5,1	67	4,4	64	5,0	65	8,1
10 of meer	166	4,6	55	3,6	68	5,4	43	5,3
TOTAAL	3578	100,0	1532	100,0	1258	100,0	802	100,0

In de EMIS-enquête betekent “losse” partner elke partner met wie respondenten één of meerdere keren seks hadden, maar die ze niet beschouwen als een vaste partner. Tabel 12 geeft informatie over het aantal verschillende losse partners met wie de respondenten minstens één keer seks hadden in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête.

Hoewel deze gegevens aantonen dat 39% (n = 1414) van de respondenten geen sekspartner had in de laatste 12 maanden, werd de samenhang met de gegevens omtrent respondenten die verklaarden in een vaste relatie te zitten nog niet onderzocht. Geen enkele correlatie laat tot dusver een meer diepgaande analyse toe.

Tabel 12 : Aantal verschillende losse sekspartners van de deelnemende MSM gedurende de laatste 12 maanden

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3585)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
0	903	25,2	420	27,5	246	19,6	237	29,4
1	285	7,2	116	7,6	68	5,4	74	9,2
2 tot 5	934	26,0	389	25,5	315	25,1	230	28,6
6 tot 10	503	14,1	207	13,6	202	16,1	94	11,7
11 tot 20	422	11,8	158	10,4	190	15,2	74	9,2
21 tot 30	200	5,6	99	6,5	70	5,6	31	3,9
Meer dan 30	303	8,4	97	6,4	124	9,9	49	6,1
TOTAAL	3585	100	1526	100	1254	100	805	100

We noteren dat 25,2% van de deelnemers geen losse partner had in het afgelopen jaar. Een derde had 1 tot 5 losse partners, een kwart had er 6 tot 20. Tot slot, verklaarde minder dan 15% al meer dan 20 losse partners gehad te hebben in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête.

9. Screening voor HIV en andere SOAs

De respondenten kregen verschillende vragen over hun houding tegenover het testen op HIV en andere SOAs. De eerste vraag betrof de opsporing van een HIV-infectie. Het was de bedoeling te weten te komen of de persoon al dan niet al een keer was getest ("Kent u reeds het resultaat van een HIV-test?"). Tabel 13 beschrijft de resultaten.

Op nationaal niveau onderging de grote meerderheid van respondenten (81,2%) al een HIV-test. 72,7% (n = 2876) verklaarden een negatief resultaat te hebben ontvangen. 18,8% (n = 745) daarentegen zei nog nooit gescreend te zijn of nooit een testresultaat te hebben ontvangen. Deze laatste groep vertegenwoordigt op het moment van de enquête de zogenaamde sero-vragenden. Met uitzondering van de deelnemers die nooit hun resultaten ontvingen, kreeg 89,6% van het Belgische staal een negatief resultaat na een screening en 10,4% van de mannen werd HIV-positief gediagnostiseerd.

Tabel 13 : HIV-test bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3955)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja, de test was negatief	2876	72,7	1039	67,6	1015	80,1	583	72,1
Ja, de test was positief	334	8,4	146	9,5	110	8,7	38	4,7
Nooit getest	745	18,8	353	23,0	142	11,2	188	23,2
TOTAAL	3955	100,0	1538	100,0	1267	100,0	764	100,0

Tabel 14 toont wanneer de laatste HIV-screening plaatsvond. Iets minder dan de helft van de respondenten (46,9%) onderging zijn laatste test in de afgelopen zes maanden terwijl 24,5% zich voor het laatst liet testen in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête. 22,8% (n = 536) verklaarde dat ze laatst getest werden in de afgelopen vijf jaar en bij 5,9% (n = 136) was het langer dan 5 jaar geleden.

Tabel 14 : Datum van de laatste HIV-screening bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2351)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
In de laatste 6 maanden	1103	46,9	393	47,0	405	47,6	219	44,4
In het laatste jaar	576	24,5	192	23	201	23,6	148	30
1 à 5 jaar geleden	536	22,8	202	24,2	203	23,9	95	19,3

Meer dan 5 jaar geleden	136	5,9	49	5,9	41	4,8	31	6,3
TOTAAL	2351	100,0	836	100,0	850	100,0	493	100,0

We stellen vast dat de meerderheid van de respondenten zich liet testen bij een huisarts. Het ziekenhuis of dagkliniek komt op de tweede plaats en een gespecialiseerde dienst voor het testen op HIV op de derde plaats. Een kleine minderheid van de respondenten liet zich testen tijdens een bloedafname hoewel homo's officieel geen bloed mogen geven in België. De screening in gedemedealiseerde settings (bars, clubs, sauna's) en thuiscreenings vormen een minderheid (0,5% of minder). Deze laatste bevinding wordt verklaard door het feit dat er op het ogenblik van het EMIS-onderzoek slechts weinig getest werd buiten medische settings (gedelocaliseerd en/of gedemedealiseerd).

Tabel 15 : Plaats van de laatste HIV-screening van de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2870)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Bij de huisarts	1757	61,2	776	74,8	511	50,4	334	57,5
In een hospitaal of dagkliniek	458	16,0	82	7,9	243	24,0	86	14,8
In een gespecialiseerd HIV-screeningcentrum	307	10,7	73	7,0	128	12,6	80	13,8
Bij een arts met een privépraktijk	140	4,9	41	4,0	60	5,9	29	5,0
Elders	75	2,6	24	2,3	30	3,0	14	2,4
In een hospitaal tijdens een opname	62	2,2	22	2,1	19	1,9	15	2,6
Bij een bloedbank of tijdens een bloedafname	50	1,7	13	1,3	16	1,6	19	3,3
In een bar, een pub, een club of een sauna	13	0,5	4	0,4	5	0,5	1	0,2
In een mobiele medische eenheid	4	0,1	1	0,1	1	0,1	2	0,3
Thuis met een testkit	4	0,1	1	0,1	1	0,1	1	0,2
TOTAAL	2870	100,0	1037	100,0	1014	100,0	581	100,0

Tabel 16 geeft een overzicht van screenings voor andere SOAs.

Tabel 16 : Screening van SOAs (niet HIV) bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3965)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja	2325	58,6	900	58,3	838	66,1	388	48,0
Neen	1468	37,0	565	36,6	384	30,3	396	49,0
Ik weet het niet	172	4,3	80	5,2	45	3,6	24	3,0
TOTAAL	3965	100,0	1545	100,0	1267	100,0	808	100,0

Tabel 17 toont wanneer de laatste SOA-screening plaatsvond. Bij ongeveer 70% van de deelnemers (68,6%) was dat in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête. Het is opvallend dat 6,1% (n = 141) van de respondenten zich meer dan 5 jaar geleden voor het laatst liet testen.

Tabel 17 : Datum van de laatste SOA-test bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2299)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
In het laatste jaar	1577	68,6	629	70,8	552	66,5	263	68,5
In de laatste 5 jaar	581	25,3	219	24,6	224	27	93	24,2
Meer dan 5 jaar geleden	141	6,1	41	4,6	54	6,5	28	7,3
TOTAAL	2299	100	889	100	830	100	384	100

Deel 2 : Seks- en liefdesleven

Alle gegevens voorgesteld in dit deel van het verslag over de seksuele gezondheid van MSM in België zijn afkomstig van HIV-negatieve respondenten en van respondenten die weten dat ze HIV-positief zijn en dat ook meedeelden. Het derde deel van dit verslag is specifiek gewijd aan deelnemers die met HIV leven.

1. Seksuele tevredenheid

Tijdens het onderzoek kregen de deelnemers de vraag: "Bent u tevreden met uw seksleven?". Van de totale steekproef gaf 68,3% (n = 2549) van de respondenten aan gelukkig te zijn. Dit cijfer is nagenoeg gelijk in de drie regio's: 66,8% (n = 972) in Vlaanderen, 67,5% (n = 802) in Brussel Hoofdstedelijk Gewest en 70,4% (n = 539) in Wallonië

Bij diegenen die verklaarden ontevreden zijn over hun seksleven werd verder gepolst naar de redenen hiervoor. Zij konden kiezen tussen 14 mogelijkheden, zoals weergegeven in Tabel 18 hieronder.

Tabel 18 : Seksuele tevredenheid bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=1182)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ik wil graag een vaste relatie	610	51,6	245	50,6	200	51,7	121	53,3
Ik wil vaker seks met mijn mannelijk sekspartners	562	47,5	299	61,8	147	38,0	75	33,0
Op seksueel vlak ben ik niet zo zelfverzekerd als ik wel zou willen	462	39,1	167	34,5	170	43,9	92	40,5
Ik ben bang om HIV of een andere SOA op te lopen	380	32,1	152	31,4	139	35,9	68	30,0
Ik wil graag meer sekspartners	317	26,8	130	26,9	105	27,1	61	26,9
Ik heb problemen om een erectie te krijgen of een stijve penis te behouden	206	17,4	65	13,4	94	24,3	34	15,0
Ik heb problemen in mijn vaste relatie	190	16,1	67	13,4	94	24,3	34	15,0
Ik heb geen seks	150	12,7	71	14,7	43	11,1	41	18,1
Mijn libido is te laag	126	10,7	46	9,5	55	14,2	14	6,2
Ik ben bang om HIV of een andere SOA over te dragen	122	10,3	63	13,0	35	9,0	15	6,6
Ik ben bang om teveel sekspartners te hebben	113	9,6	35	7,2	56	14,5	18	7,9
Mijn gezondheidsproblemen hebben een negatieve invloed op mijn seksleven	81	6,9	31	6,4	24	6,2	17	7,5
De gezondheidsproblemen van mijn partner hebben een negatieve invloed op ons seksleven	28	2,4	11	2,3	8	2,1	8	3,5
Andere redenen	67	5,7	19	3,9	27	7,0	17	7,5
TOTAAL	1182		484		387		227	

Nationaal zijn de twee meest genoemde redenen: "Ik wil een vast relatie" (51,6%) en "Ik wil vaker seks met mijn mannelijke sekspartners" (47,5%). De problemen met betrekking tot seksueel zelfvertrouwen wegen ook door op nationaal niveau.

Er is ook een verschil merkbaar tussen de regio's voor wat betreft het verlangen naar meer seks: op nationaal niveau wil 47,5% (n = 562) vaker seks, in Vlaanderen is dat 61,8% (n = 299), in Brussel Hoofdstedelijk Gewest 38% (n = 147) en in Wallonië 33,0% (n = 75).

2. Seks met een vaste partner

Voor dit onderzoek werd "vaste partner" gedefinieerd als een "vriend/partner" of "echtgenoot" binnen een relatie waarin de respondent zichzelf niet beschouwt als alleenstaand. Onder deze definitie vallen dus niet de regelmatige sekspartners die door de respondenten niet als vaste partners worden beschouwd.

Deelnemers werd gevraagd om volgende vraag te beantwoorden: "Had u in de afgelopen 12 maanden seks, van om het even welke soort, met een vaste mannelijke partner?". Op nationaal niveau, antwoordde 64,4% (n = 2403) "ja" op deze vraag. Dit cijfer verschilt slechts lichtjes van dat in de regio's.

Voor heel België, had 96,7% (n = 2069) van de respondenten anale seks met hun vaste partner in de afgelopen 12 maanden. Op het regionale niveau merkten we weinig verschil: 96,6 % (n = 741) in Vlaanderen, 96,5% (n = 695) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 92,6% (n = 453) in Wallonië.

Tabel 19 hieronder vermeldt gegevens over het condoomgebruik tijdens anale seks tussen vaste partners. De keuzemogelijkheden bij de vraag om dat gebruik te beoordelen ("Hoe vaak gebruikte u een condoom, in de afgelopen 12 maanden, tijdens anale seks met uw vaste mannelijke partner?") waren: *Nooit; Zelden; Soms; Meestal; Altijd*. We hebben deze opties als volgt gehergroepeerd. Degenen die "altijd" antwoordden, werden als regelmatige gebruikers beschouwd, terwijl degenen die "zelden / soms / meestal" antwoordden in de categorie "onregelmatige gebruikers" werden ingedeeld.

Tabel 19 : Condoomgebruik van MSM tijdens seks met vaste partner bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2066)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Regelmatige gebruikers	543	26,3	174	23,5	203	29,2	103	22,7
Onregelmatige gebruikers	563	27,3	197	26,7	199	28,6	127	28,0
Gebruiken nooit een condoom	960	46,5	368	49,8	293	42,2	223	49,2
TOTAAL	2066	100,0	739	100,0	695	100,0	453	100,0

Daarnaast werden mannen die verklaarden seks te hebben gehad met tenminste één vaste partner in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête ondervraagd over de HIV-status van deze partner ("Hebben u en uw vaste mannelijke partner dezelfde HIV-status?"). Respondenten konden kiezen tussen "Ja, we hebben dezelfde HIV-status (allebei positief of allebei negatief)"; "Ik weet niet of we dezelfde HIV-status hebben"; en "Nee, één van ons is HIV-positief, de andere HIV-negatief".

Tabel 20 : HIV-status van de vaste partner bij de deelnemende MSM*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2126)*

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja, we hebben dezelfde status	1645	77,4	628	82,4	525	73,1	359	78,2
Ik weet niet of we dezelfde status hebben	325	15,3	83	10,9	126	17,5	82	17,9
Neen, een van ons is HIV-positief, de andere HIV-negatief	156	7,3	51	6,7	69	9,3	18	3,9
TOTAAL	2126	100,0	762	100,0	718	100,0	459	100,0

De gegevens in de tabellen 19 en 20 werden echter niet gekruist en onze interpretatie is dan ook onvolledig. De kwestie moet verder uitgediept worden om de serosortingsstrategieën van MSM bij de keuze van hun vaste partner(s) te kunnen begrijpen.

3. Seks met occasionele (losse) partner(s)

De EMIS-enquête koos ervoor om een "losse" partner te definiëren als een partner met wie respondenten slechts één of enkele keren seks hadden, maar die ze niet beschouwen als een vaste partner. Voor de totale steekproef, verklaarden 79,4% (n = 2954) van de respondenten seks te hebben gehad met minstens één losse partner in de afgelopen 12 maanden.

De respondenten werden vervolgens gevraagd om te antwoorden op de vraag: "Met hoeveel losse partners had u anale seks in de afgelopen 12 maanden?". De precieze gegevens betreffende deze vraag zijn te vinden in Tabel 21 hieronder.

Tabel 21 : Aantal losse partners met wie de MSM-respondenten anale seks hadden in de afgelopen 12 maanden*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2941)*

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
0	519	17,6	195	17,6	160	15,9	114	20,1
1	454	15,4	193	17,5	126	12,5	91	16
2 tot 5	967	32,9	354	32,0	327	32,4	211	37,2
6 tot 10	366	12,4	140	12,7	131	13,0	59	10,4
11 tot 20	304	10,3	109	9,9	124	12,3	49	8,6
21 tot 30	126	4,3	47	4,3	52	5,2	15	2,6
Meer dan 30	205	7,0	67	6,1%	89	8,8	28	4,9
TOTAAL	2941	100,0	1105	100,0	1009	100,0	567	100,0

Voor België antwoordden 82,4% (n = 2422) van de deelnemers anale seks te hebben gehad met tenminste één partner in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête. We peilden bij deze groep naar de frequentie van het condoomgebruik met hun losse partner (s). Tabel 22 geeft de resultaten voor de drie regio's met dezelfde verdeelsleutel als in tabel 21 hierboven.

Tabel 22 : Condoomgebruik tijdens seks met losse partner(s)

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=2406)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Regelmatige gebruikers	1418	58,9	497	55,3	549	64,6	261	57,4
Onregelmatige gebruikers	876	36,4	348	38,8	274	32,2	170	37,4
Gebuiken nooit een condoom	112	4,7	53	5,9	27	3,2	24	5,3
TOTAAL	2406	100	898	100	850	100	455	100

Er zijn dus veel meer respondenten die zeggen regelmatig een condoom te gebruiken bij seks met een losse partners (58,9%) dan bij seks met een vaste partner (26,3%). Evenzo, gebruikt slechts 4,7% nooit een condoom met losse partners, tegenover 46,5% met een vaste partner.

4. Betalende seks

Deelnemers werd gevraagd naar hoe vaak ze betalende seks hadden en/of werden betaald in ruil voor seks, op Belgisch grondgebied, in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête.

Voor de totale Belgische steekproef (n = 3727), verklaarden 10,2% (n = 382) van de respondenten dat ze tenminste één keer betaalden voor seks met een man in het jaar voorafgaand aan de enquête. De verschillen tussen de regio's zijn: 9% (n = 130) in Vlaanderen, 12,6% (n = 152) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 7% (n = 53) in Wallonië.

Tabel 23 : Aantal sekscontacten tussen MSM in de afgelopen 12 maanden waarbij de respondent betaald werd

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3727)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Nooit	3345	89,8	1309	91,0	1059	87,4	701	93,0
1 tot 2 keer	209	5,6	63	4,4	85	7,0	31	4,1
3 tot 10 keer	131	3,5	51	3,5	52	4,3	16	2,1
11 tot 50 keer	36	1,0	14	1,0	14	1,2	6	0,8
Meer dan 50 keer	6	0,2	2	0,1	1	0,1	0	0,0
TOTAAL	3727	100,0	1439	100,0	1211	100,0	754	100,0

Wat betreft betalende seks, zien we volgende resultaten: op nationaal niveau, hadden 4,3% (n = 162) van de respondenten ten minste één keer betaalde seks; voor Vlaanderen was dat 4,7% (n = 68), voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 4% (n = 48) en voor Wallonië 5,3% (n = 40).

Tabel 24 : Aantal seksuele contacten tussen MSM waarbij de respondent in de afgelopen 12 maanden een man betaalde

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3728)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Nooit	3566	95,7	1370	95,3	1163	96,0	716	94,7
1 tot 2 keer	84	2,3	36	2,5	21	1,7	24	3,2
3 tot 10 keer	39	1,0	17	1,2	9	0,7	12	1,6
11 tot 50 keer	24	0,6	10	0,7	10	0,8	2	0,3
Meer dan 50 keer	15	0,4	5	0,3	8	0,7	2	0,3
TOTAAL	3728	100,0	1438	100,0	1211	100,0	756	100,0

5. Alcohol- en druggebruik

In de onderstaande tabel presenteren we eerst de resultaten van een persoonlijke evaluatie van de respondenten in verband met hun alcoholconsumptie. Deelnemers kregen de vraag "Bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Mijn alcoholgebruik baart me zorgen."

Tabel 25 : Alcoholgebruik bij de deelnemende MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=3512)

	België		Vlaanderen		Brussel Hoofdst. Gewest		Wallonië	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Helemaal niet akkoord	1688	42,7	708	45,9	485	38,4	362	45,0
Niet akkoord	764	19,3	308	20,0	254	20,1	142	17,6
Geen van beide	532	13,5	166	10,8	199	15,7	114	14,2
Akkoord	377	9,5	137	8,9	146	11,6	59	7,3
Helemaal akkoord	151	3,8	59	3,8	54	4,3	19	2,4
Ik drink niet	442	11,2	163	10,6	126	10,0	109	13,5
TOTAAL	3954	100,0	1541	100,0	1264	100,0	805	100,0

Terwijl bijna 12% van de respondenten beweert zich zorgen te maken over hun alcoholgebruik, lijkt de overgrote meerderheid een gecontroleerd alcoholgebruik te hebben. 11,2% van de respondenten gebruikt helemaal geen alcohol.

De volgende tabellen geven de resultaten ivm. het gebruik van in ons land vrij verkochte of voorgeschreven middelen (bijv. kalmeermiddelen). Deelnemers werd gevraagd om te antwoorden op de vraag: "Wanneer heeft u voor het laatst [NAAM VAN HET MIDDEL] ingenomen?". We hergroepeerden dit verbruik volgens de schaal: *In de afgelopen vier weken; In de afgelopen 1 tot 12 maanden; Meer dan 12 maanden geleden; Nooit*.

Tabel 26 : Gebruik van voorgeschreven/legale middelen door de deelnemende MSM

	België									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tabak	1643	41,6	291	7,4	593	15,0	1425	36,1	3952	100,0
Poppers	1101	27,9	578	14,7	625	15,9	1638	41,6	3942	100,0
Viagra®/Cialis®/Levitra®/anderen	494	12,5	267	6,8	203	5,1	2984	75,6	3948	100,0
Pijnstillers/kalmeermiddelen	222	5,6	165	4,2	291	7,4	3257	82,8	3935	100,0
	Vlaanderen									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tabak	576	37,5	123	8,0	239	15,5	599	39,0	1537	100,0
Poppers	446	29,1	204	13,3	214	14,0	669	43,6	1533	100,0
Viagra®/Cialis®/Levitra®/anderen	213	13,9	108	7,0	65	4,2	1148	74,8	1534	100,0
Pijnstillers/kalmeermiddelen	61	4,0	53	3,5	88	5,8	1327	86,8	1529	100,0
	Brussel Hoofdstedelijk Gewest									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tabak	537	42,6	99	7,9	198	15,7	427	33,9	1261	100,0
Poppers	366	29,1	208	16,5	223	17,7	462	36,7	1259	100,0
Viagra®/Cialis®/Levitra®/anderen	165	13,1	94	7,5	97	7,7	905	71,8	1261	100,0
Pijnstillers/kalmeermiddelen	83	6,6	66	5,2	116	9,2	993	78,9	1258	100,0

	Wallonië									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tabak	369	45,7	52	6,4	97	12,0	290	35,9	808	100,0
Poppers	177	21,9	116	14,4	131	16,2	383	47,5	807	100,0
Viagra®/Cialis®/Levitra®/anderen	52	6,4	37	4,6	20	2,5	699	86,5	808	100,0
Pijnstillers/kalmeermiddelen	50	6,2	32	4,0	59	7,3	666	82,5	807	100,0

De volgende tabellen beschrijven de resultaten met betrekking tot het gebruik van de zogenaamde recreatieve of illegale middelen. Deelnemers werd gevraagd om te antwoorden op de vraag: "Wanneer heeft u voor het laatst [NAAM VAN HET MIDDEL] gebruikt?". De gegevens werden verzameld in 2010 en de consumptie op de datum van publicatie van dit rapport kan mogelijk aanzienlijk veranderd zijn, vooral door de opkomst van nieuwe stoffen en/of middelen (bijv SLAM). Deze resultaten moeten daarom met de nodige voorzichtigheid worden bekeken, maar brengen toch enige verduidelijking over het gebruik van illegale/recreatieve middelen door de studiebevolking.

We groepeerden het gebruik volgens de schaal: *In de afgelopen vier weken; In de afgelopen 1 tot 12 maanden; Meer dan 12 maanden geleden; Nooit*. Voor een betere leesbaarheid van de onderstaande tabellen, hebben we de gegevens gerangschikt in aflopende volgorde op basis van het gerapporteerd verbruik in de laatste vier weken.

Tabel 27 : Recreatief druggebruik bij MSM

	België									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cannabis	539	32,8	458	27,9	507	30,9	139	8,5	1643	100,0
Cocaïne	198	12,2	283	17,4	296	18,2	852	52,3	1629	100,0
Ecstasy	184	11,3	258	15,8	321	19,7	870	53,3	1633	100,0
Amphetamines	122	7,5	205	12,6	153	9,4	1145	70,5	1625	100,0
GHB/GBL (vloeibare ecstasy)	97	6,0	163	10,0	300	18,5	1066	65,6	1626	100,0
Ketamine (Special K, ket)	82	5,0	135	8,3	143	8,8	1267	77,9	1627	100,0
Metamphetamine	33	2,0	38	2,3	7	0,4	1554	95,2	1632	100,0
Mephedrone	20	1,2	51	3,1	94	5,8	1466	89,9	1631	100,0
LSD (acid)	6	0,4	25	1,5	173	10,7	1420	87,4	1624	100,0
Heroïne of gerelateerde drugs	4	0,2	10	0,6	44	2,7	1570	96,4	1628	100,0
Crack	2	0,1	10	0,6	41	2,5	1575	96,7	1628	100,0

	Vlaanderen									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cannabis	177	28,1	182	28,8	202	32,0	70	11,1	631	100,0
Cocaïne	92	14,6	109	17,3	105	16,6	325	51,5	631	100,0
Ecstasy	65	10,3	120	19,1	107	17,0	337	53,6	629	100,0
Amphetamines	57	9,1	95	15,2	63	10,0	412	65,7	627	100,0
GHB/GBL (vloeibare ecstasy)	47	7,5	67	10,7	110	17,5	403	64,3	627	100,0
Ketamine (Special K, ket)	39	6,2	60	9,6	45	7,2	483	77,0	627	100,0
Metamphetamine	20	3,2	11	1,7	4	0,6	594	94,4	629	100,0
Mephedrone	7	1,1	20	3,2	33	5,2	570	90,5	630	100,0
LSD (acid)	3	0,5	13	2,1	69	11,0	543	86,5	628	100,0
Heroïne of gerelateerde drugs	1	0,2	5	0,8	10	1,6	609	97,4	625	100,0
Crack	1	0,2	1	0,2	17	2,7	607	97,0	626	100,0
	Brussel Hoofdstedelijk Gewest									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cannabis	204	33,5	170	27,9	194	31,9	41	6,7	609	100,0
Cocaïne	99	16,4	110	18,2	125	20,7	270	44,7	604	100,0
Ecstasy	64	10,5	104	17,1	140	23,1	299	49,3	607	100,0
Amphetamines	44	7,3	67	11,1	56	9,2	439	72,4	606	100,0
GHB/GBL (vloeibare ecstasy)	34	5,6	57	9,4	124	20,5	390	64,5	605	100,0
Ketamine (Special K, ket)	27	4,4	48	7,9	73	12,0	459	75,6	607	100,0
Metamphetamine	9	1,5	21	3,5	2	0,3	574	94,7	606	100,0
Mephedrone	7	1,2	20	3,3	45	7,4	533	88,1	605	100,0
LSD (acid)	2	0,3	4	0,7	70	11,6	525	87,4	601	100,0
Heroïne of gerelateerde drugs	1	0,2	3	0,5	16	2,6	584	96,7	604	100,0
Crack	0	0,0	3	0,5	19	3,1	585	96,4	607	100,0

	Wallonië									
	In de afgelopen 4 weken		In de afgelopen 1 tot 12 maanden		Meer dan 12 maanden geleden		Nooit		TOTAAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cannabis	107	39,5	74	27,3	74	27,3	16	5,9	271	100,0
Cocaïne	18	6,7	30	11,1	33	12,2	189	70,0	270	100,0
Ecstasy	10	3,7	18	6,7	44	16,4	197	73,2	269	100,0
Amphetamines	6	2,2	21	7,8	38	14,1	204	75,8	269	100,0
GHB/GBL (vloeibare ecstasy)	6	2,2	16	6,0	20	7,5	225	84,3	267	100,0
Ketamine (Special K, ket)	6	2,2	13	4,8	14	5,2	238	87,8	271	100,0
Metamphetamine	4	1,5	7	2,6	8	3,0	250	92,9	269	100,0
Mephedrone	3	1,1	2	0,7	1	0,4	263	97,8	269	100,0
LSD (acid)	1	0,4	5	1,9	15	5,6	248	92,2	269	100,0
Heroïne of gerelateerde drugs	1	0,4	1	0,4	6	2,2	262	97,0	270	100,0
Crack	0	0,0	5	1,9	9	3,3	256	94,8	270	100,0

Deel III : HIV-positieve MSM

In dit laatste deel van het rapport, stellen we de gegevens voor met betrekking tot respondenten die verklaarden HIV-positief te zijn. We proberen eerst en vooral om het socio-demografisch profiel van deze populatie toe te lichten, met de nadruk op verschillende indicatoren, zoals leeftijd, opleidingsniveau, enz. Daarna volgt een meer gedetailleerde analyse over de HIV-diagnose, de behandeling en de medische opvolging. Tenslotte beëindigen we dit hoofdstuk met indicatoren over het seks- en liefdesleven van mensen met HIV, stigmatisering en discriminatie van HIV.

Bij het verzamelen van de gegevens in 2010, verklaarden in totaal 334 mensen of 10,4% van de totale Belgische steekproef HIV positief te zijn. Aangezien de bestudeerde populatie van dit hoofdstuk relatief klein is, bekijken we het enkel op nationaal niveau en maken we verder geen onderscheid in de gegevens per regio. Niettemin is de verdeling van de populatie tussen de drie regio's als volgt: Brussel Hoofdstedelijk Gewest 9,8% (n = 110), Vlaanderen 6,1% (n = 146) en Wallonië 6,1% (n = 38).

1. Sociodemografische profiel van de populatie

De steekproef van 334 HIV-positieve mannen kan bekeken worden op basis van verschillende indicatoren: leeftijd, opleidingsniveau, beroeps- en gezinstoestand

Meer dan de helft (50,3%) van de mensen met HIV in deze steekproef is ouder dan 40 jaar (n = 168), 44,6% (n = 149) zijn 25 tot 39 jarigen. Slechts 5,1% (n = 17) is jonger dan 25 jaar.

Wat het opleidingsniveau van de respondenten betreft, tonen tabel 28 en 29 aan dat deze populatie voornamelijk bestaat uit hoogopgeleide personen. 61,6% (n = 204) beweert tenminste een diploma van hoger onderwijs te bezitten⁴. Een meerderheid van de respondenten (79,0%) verklaarden ook dat ze werk hadden op het moment van het onderzoek.

Tabel 28 : Opleidingsniveau van HIV-positieve MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=331)

	België	
	n	%
Lager	21	6,3
Middelbaar	106	32,0
Hoger	204	61,6
TOTAAL	331	100,0

⁴ Pro memorie : de categorie « lager » komt overeen met een diploma van het lager secundair onderwijs of lager, waarin ook diegenen begrepen zijn die geen diploma hebben of enkel een diploma van het lager onderwijs. De categorie “middelbaar” komt overeen met hoger middelbaar onderwijs. De categorie “hoger” zijn diegenen die een diploma hoger onderwijs van het korte of lange type hebben met inbegrip van hoger onderwijs van de 2de en derde cyclus (master- en doctoraatsniveau).

Tabel 29 : Beroepstoestand van HIV-positieve MSM*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=333)*

	België	
	n	%
Aan het werk	263	79,0
Werkloos	24	7,2
Andere	46	13,8
TOTAAL	333	100,0

Tabel 30 : Gezinstoestand van HIV-positieve MSM*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=330)*

	België	
	n	%
Alleenstaand	138	41,8
Samenwonend met een mannelijke partner	140	42,4
Samenwonend met tenminste een ouder	22	6,7
Samenwonend met vrienden	16	4,8
Samenwonend met andere gezinsleden	10	3,0
Samenwonend met vrouwelijke partner	6	1,8
Samenwonend met een of meerdere kinderen	8	2,4
Andere	9	2,7
TOTAAL	330	100,0

2. HIV-diagnose

De respondenten werd gevraagd te antwoorden op de vraag "In welk jaar werd uw eerste HIV-diagnose gesteld?". Van de 309 mensen die op deze vraag antwoordden, leefden 6,1% minder dan een jaar met HIV, 51,5% tussen 1-5 jaar, 22% tussen 6-10 jaar, 14,9% tussen 10 en 20 jaar en 5,5% al meer dan 20 jaar.

We vroegen vervolgens of de deelnemers hun aantal CD4-cellen kenden bij diagnose. 239 van de 334 respondenten uit de studiepopulatie beantwoordden deze vraag. Tabel 31 geeft een overzicht van de antwoorden.

Tabel 31 : Aantal CD4-cellen op het moment van de HIV-diagnose*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=239)*

	België	
	n	%
Minder dan 200 cellen/ μ l	21	8,8
200-349 cellen/ μ l	30	12,6
350-500 cellen/ μ l	44	18,4
Meer dan 500 cellen/ μ l	96	40,2
Ik herinner het me niet / Ik weet het niet	48	20,1
TOTAAL	239	100,0

Wanneer de CD4-telling lager is dan 350 cellen/ μ l op het moment van de diagnose, beschouwen we dit als een laattijdige screening. Volgens de gegevens uit bovenstaande tabel, werden 21,3% (n = 51) van de mensen met HIV dus laat gediagnostiseerd.

3. HIV-opvolging en -behandeling

De deelnemers kregen vervolgens een aantal vragen met betrekking tot de opvolging en de behandeling van hun HIV-infectie. Van de 334 respondenten verklaarden 66,0% (n = 217) al antiretrovirale therapie (ART) te hebben gevolgd ter bestrijding van hun HIV-infectie. We weten ook dat 97,47% (n = 210) van de 217 deelnemers of 63,82% van de totale steekproef, een ART volgden op het moment van de enquête.

Mensen die nooit ART volgden werden uitgenodigd om de volgende vraag te beantwoorden: "Waarom volgde u nooit een ART voor uw HIV-infectie?". Respondenten konden vervolgens kiezen uit opties vermeld in Tabel 32 hieronder.

Tabel 32 : Reden (en) ingeroepen door HIV-positieve MSM voor het niet nemen van ART*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=111)*

	België	
	n	%
Mijn arts zegt dat ik momenteel geen ART nodig heb	100	90,1
Ik vind het niet nodig	5	4,5
Om neveneffecten te vermijden	5	4,5
Ik ben bang dat anderen het zien	2	1,81
Ik kan het niet betalen	1	0,9
Ik heb geen zin om elke dag aan HIV te denken	1	0,9
Andere	8	7,2
TOTAAL	122	100,0

We polsten bij de deelnemers naar de opvolging van hun infectie door professionele zorgverleners en vroegen wanneer ze voor het laatst een zorgverlener zagen voor de behandeling en opvolging van hun

HIV-infectie. Voor 44,7% (n = 144) was dat in de vier weken en voor 52,2% (n = 168) in de afgelopen zes maanden voorafgaand aan de enquête.

58,6% (n = 187) van de respondenten met HIV beweerden dat de virale lading ondetecteerbaar was bij de laatste medische controle, terwijl 32% (n = 102) daarentegen verklaarde op dat moment een aantoonbare virale lading te hebben.

We informeerden vervolgens naar de laatste SOA-test. Van de 334 respondenten, liet 75,7% (n = 243) zich op SOAs testen in de afgelopen zes maanden, 15,6% (n = 50) in de afgelopen 12 maanden, en 8,5% (n = 28) in de afgelopen vijf jaar of langer geleden.

De respondenten werd ook ondervraagd naar hun kennis over de efficiëntie van TasP (Treatment as Prevention / behandeling als preventie). TasP is het opstarten van een antiretrovirale therapie kort nadat de diagnose van HIV-besmetting werd gesteld met de bedoeling de virale lading te verminderen, waardoor de overdracht van HIV wordt verminderd.

De deelnemers werd gevraagd te reageren op de stelling "Een effectieve behandeling tegen HIV vermindert het risico op HIV-overdracht". De onderstaande tabel presenteert de keuzemogelijkheden en de resultaten.

Tabel 33 : Kennis van de efficiëntie van TasP bij HIV-positieve MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=332)

	België	
	n	%
Ik ben op de hoogte	257	77,4
Ik ben er niet zeker van	30	9,0
Ik weet het niet	10	3,0
Ik begrijp het niet	1	0,3
Ik geloof het niet	34	10,2
TOTAAL	332	100,0

4. Seks- en liefdesleven

We kunnen alvast stellen dat 71,7% (n = 225) van de HIV-positieve mensen zeggen tevreden te zijn met hun seksleven tegenover 29,2% (n = 89), die zich niet tevreden voelen. 55,3% (n = 184) van de mensen met HIV verklaarden samen te zijn met een man op het moment van onderzoek. Hiervan verklaarde 52,5% (n = 96) dezelfde HIV-status te hebben als hun partner, 45,9% (n = 84) zei een sero-discordant koppel te zijn en 1,6% (n = 3) wist niet of zijn partner al dan niet dezelfde HIV-status had.

Zoals in het geval van de totale steekproef, evalueerden we ook het condoomgebruik in de afgelopen 12 maanden bij mensen met HIV en een vaste partner. Idealiter zouden we de samenhang tussen de gegevens over condoomgebruik bij deze groep, ondetecteerbare virale lading en kennis over de effectiviteit van TasP moeten onderzoeken. Onderstaande gegevens analyseren echter niet het niveau van risicogedrag, omdat zij geen gewag maken van andere risicoreductie strategieën aangewend door de respondenten of hun partner(s). De respondenten die kozen voor het antwoord "altijd" werden beschouwd als regelmatige gebruikers, terwijl degenen die opteerden voor "zelden/soms/meestal" als onregelmatige gebruikers werden beschouwd.

Tabel 34 : Condoomgebruik van HIV-positieve MSM die een vaste partner hebben*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=186)*

	België	
	n	%
Regelmatige gebruikers	55	29,6
Onregelmatige gebruikers	48	25,8
Gebruiken nooit een condoom	83	44,6
TOTAAL	186	100,0

Zoals ook voor de totale steekproef, hebben we geprobeerd om het aantal losse partners van mensen met HIV in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête te weten te komen. Een “losse” partner is een partner met wie respondenten slechts één of enkele keren seks hadden, maar die ze niet beschouwen als een vaste partner. De gegevens in tabel 35 hieronder geven een overzicht van het aantal partners van HIV-respondenten.

Tabel 35 : Aantal losse partners van HIV-positieve MSM in de afgelopen 12 maanden*Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=337)*

	België	
	n	%
0	38	11,3
1	8	2,4
2 tot 5	72	21,4
6 tot 10	49	14,5
11 tot 20	57	16,9
21 tot 30	34	10,1
Meer dan 30	79	23,4
TOTAAL	337	100

De bespreekbaarheid van de serostatus van de respondent werd eveneens onderzocht en dit in het kader van hun laatste sekscontact. 64% (n = 185) verklaarde hun HIV-status niet te hebben meegedeeld aan hun laatste sekspartner, terwijl 32,9% (n = 95) dat wel deed.

We verzamelden ook gegevens over condoomgebruik bij seks met een losse partner(s). Zoals eerder vermeld, dient het condoomgebruik bekeken te worden in samenhang met de HIV-status van de vaste partner, de virale lading en de kennis rond TasP.

De resultaten hieronder kunnen dus niet gezien worden in het licht van “het nemen van risico’s” als dusdanig omdat zij geen rekening houden met andere risicoreductie methodes gebruikt door de respondenten of hun partner(s). De respondenten die “altijd” antwoordden werden beschouwd als regelmatige gebruikers, terwijl degenen die “zelden/soms/meestal” invulden als onregelmatige gebruikers werden gecatalogeerd.

Tabel 36: Condoomgebruik bij HIV-positieve MSM in relatie met losse partner(s)

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=277)

	België	
	n	%
Regelmatige gebruikers	78	28,2
Onregelmatige gebruikers	169	61,0
Gebruiken nooit een condoom	30	10,8
TOTAAL	277	100,0

5. Stigmatisering en discriminatie ervaren door mensen met HIV

Wij peilden bij deze populatie ook naar hun ervaringen met stigmatisering en discriminatie in verband met hun HIV-status. Respondenten konden bij het antwoorden kiezen tussen *Nooit, Zelden, Soms, Vaak, Heel vaak, en Niet van toepassing in mijn geval (NvT)*. Als deze gegevens niet volledig zijn, kunnen ze worden aangevuld met andere onderzoeken, waaronder "« *Les conditions de vie des personnes séropositives en Belgique francophone (Wallonie et Bruxelles)* »⁵.

Tabel 37 : Stigmatisering en discriminatie gerelateerd aan seropositief zijn

	België											
	Nooit		Zelden		Soms		Vaak		Heel vaak		NvT	
	n	%	n	%	n	n	%	%	n	%	n	%
Ik heb anderen niet verteld dat ik seropositief ben	12	3,6	25	7,6	76	23,0	75	22,7	138	41,8	4	1,2
Ik werd minder goed behandeld door de anderen toen ze wisten dat ik seropositief was	87	26,4	91	27,6	55	16,7	25	7,6	19	5,8	53	16,1
Vrienden die hoorden dat ik seropositief was, toonden blijken van steun en begrip	5	1,5	13	3,9	41	12,4	78	23,6	147	44,5	46	13,9
Ik werd gemeden en sociaal buitengesloten toen mensen wisten dat ik seropositief was	49	15,0	67	20,5	77	23,5	32	9,8	26	8,0	76	23,2
Ik heb anderen op een negatieve en kwetsende manier horen praten over seropositieve mensen	25	7,6	50	15,1	112	33,8	68	20,2	61	18,4	16	4,8
Men heeft mij aangeraden om minder ambitieus te zijn in het leven omwille van mijn seropositieve status	147	44,5	74	22,4	56	17,0	28	8,5	8	2,4	17	5,2
Ik werd door anderen onrechtvaardig behandeld omwille van het feit dat ik seropositief was	129	39,4	83	25,4	50	15,3	21	6,4	4	1,2	40	12,2
Ik las of zag kwetsende en beledigende dingen in de media over seropositieve mensen	30	9,2	78	23,9	134	41,0	57	17,4	18	5,5	10	3,1
Ik was bang dat men mij negatief zou beoordelen omdat ik seropositief ben	30	9,2	49	15,0	89	27,2	74	22,6	66	20,2	19	5,8
Men weigerde mij medische hulp omdat ik seropositief ben	254	77,2	30	9,1	22	6,7	5	1,5	2	0,6	16	4,9

⁵ Pezeril Charlotte, *Premiers résultats de l'enquête « Les conditions de vie des personnes séropositives en Belgique francophone (Wallonie et Bruxelles) »*, kort rapport, Observatoire du sida et des sexualités, Plate-forme Prévention Sida, november 2012

Meer dan twee derde van de respondenten zegt dat ze vaak of heel vaak anderen niet inlichten over hun HIV-status. Als slechts een kwart van de respondenten verklaart dat ze nooit minder goed behandeld werden door anderen nadat ze hen vertelden dat ze HIV hadden, is dat natuurlijk ook omdat slechts een klein aantal mensen met HIV praten over hun status. Merk op dat bijna 18% zei dat ze vaak of heel vaak afgewezen werden nadat ze hadden verteld dat ze HIV positief zijn. Tot slot zegt meer dan 40% dat ze vaak of heel vaak bang zijn om negatief bekeken te worden vanwege hun HIV-status.

6. Alcohol- en druggebruik

De onderstaande tabel geeft de resultaten weer van de zelfevaluatie van de respondenten over hun alcohol- en recreatief druggebruik. Deelnemers kregen de vraag "Bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Mijn alcoholgebruik baart me zorgen".

Tabel 38 : Perceptie ivm alcohol- en recreatief druggebruik bij HIV-positieve MSM

Basis : Aantal personen dat deze vraag beantwoordde (n=332)

	België			
	Alcohol		Recreatieve drugs	
	n	%	n	%
Ik ben niet bezorgd	260	78,3	230	69,5
Ik ben bezorgd	39	11,7	35	10,6
Ik gebruik niet	33	9,9	66	19,9
TOTAAL	332	100,0	331	100,00

De volgende tabellen tonen de resultaten met betrekking tot de consumptie van zogenaamde recreatieve of illegale middelen. Deelnemers werden gevraagd om te antwoorden op de vraag: "Wanneer heeft u voor het laatst [NAAM VAN HET MIDDEL] gebruikt?". We groepeerden het gebruik op de volgende schaal: *In de afgelopen vier weken; In de afgelopen 6 maanden; In de afgelopen 12 maanden; In de afgelopen 5 jaar of meer; nooit*".

Tabel 39 : Illegaal/recreatief druggebruik in de laatste 12 maanden door mensen met HIV

		In de afgelopen 4 weken	In de afgelopen 6 maanden	In de afgelopen 12 maanden	In de afgelopen 5 jaar of meer	Nooit	TOTAAL
Cannabis	n	90	41	30	52	29	242
	%	37,2	16,9	12,4	21,5	12,0	100,0
Ecstasy	n	61	46	29	58	47	241
	%	25,3	19,1	12,0	24,1	19,5	100,0
Amphetamine	n	29	33	21	62	95	240
	%	12,1	13,8	8,8	25,8	39,6	100,0
Crystal metamfetamine	n	10	12	12	36	172	242
	%	4,1	5,0	5,0%	14,9	71,1	100,0
Heroïne	n	0	2	1	11	224	238
	%	0,0	0,8	0,4	4,6	94,1	100,0
Mephedrone	n	16	11	4	3	208	242
	%	6,6	4,5	1,7	1,2	86,0	100,0

GHB/GHL	n	61	40	13	43	85	242
	%	25,2	16,5	5,4	17,8	35,1	100,0
Ketamine	n	37	37	21	40	103	238
	%	15,5	15,5	8,8	16,8	43,3	100,0
LSD	n	1	2	4	53	176	236
	%	0,4	0,8	1,7	22,5	74,6	100,0
Cocaïne	n	56	39	33	66	47	241
	%	23,2	16,2	13,7	27,4	19,5	100,0
Crack cocaïne	n	0	3	0	10	228	241
	%	0,0%	1,2%	0,0%	4,1%	94,6%	100,0

Samenvatting van de nationale gegevens

1. Algemeen profiel van MSM volgens de EMIS enquête

- ⇒ De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is 35,2 jaar.
- ⇒ 84,8% beschouwt zichzelf als homo of homoseksueel.
- ⇒ De respondenten zijn hoog opgeleid : 65,4% heeft een diploma hoger middelbaar (hoger onderwijs van het korte of lange type en tweede en derde cyclus).
- ⇒ De meesten van hen hebben een job :
 - 58,6% is werknemer (vol- of halftijds);
 - 12,4% werkt als zelfstandigen ;
 - 5,4% is werkloos ;
- ⇒ 50,3% is alleenstaande.
- ⇒ 38,7% woont alleen.

2. HIV en SOA screening bij MSM

- ⇒ 81,2% van de ondervraagde MSM onderging reeds een HIV-test.
- ⇒ 70,4% onderging de test in de 12 maanden voorafgaand aan deze enquête.
- ⇒ 5,9% onderging daarentegen hun laatste HIV-test meer dan 5 jaar geleden.
- ⇒ 10,4% van de reeds gescreende respondenten werd seropositief gediagnostiseerd.
- ⇒ 58,6% van de deelnemers onderging een screening voor andere SOAs.
- ⇒ 68,6% van hen werd hiervoor getest in de 12 maanden voorafgaand aan deze enquête.

3. Seks- en liefdesleven van MSM

- ⇒ 68,3% van de respondenten is tevreden met zijn seksleven.
- ⇒ Zij die aangeven niet tevreden te zijn, geven hiervoor als voornaamste drie redenen :
 - 51,6% wil graag een vaste partner ;
 - 47,5% wil graag meer seks ;
 - 32,1% is bang HIV op te lopen;
- ⇒ 82,4% van de deelnemers met losse partners heeft anale seks gehad met tenminste 1 van hen in de laatste 12 maanden voorafgaand aan dit onderzoek.
- ⇒ Veel meer respondenten zeggen een condoom te gebruiken met een losse partner (58,9%) dan met een vaste partner (26,3%).
- ⇒ Zo zegt slechts 4,7% dat ze nooit een condoom gebruikten met een losse partner. Met een vaste partner is dit 46,5%.
- ⇒ 5,6% van de respondenten verklaart 1 à 2 maal seksgehad te hebben tegen betaling, 3,5% 3 à 10 maal en 1,00% 10 à 50 maal, in de laatste 12 maanden voorafgaand aan dit onderzoek.

4. MSM met HIV

- ⇒ 50,3% van MSM met HIV is ouder dan 40 en 44,6% is tussen 25 en 39 jaar oud.
- ⇒ Mensen met HIV zijn meestal zeer goed opgeleid : 61,6% heeft minstens een diploma hoger onderwijs.
- ⇒ 79,0% van geïnterviewde mensen met HIV heeft een job.
- ⇒ 41,8% van MSM die zegt seropositief te zijn woont alleen.
- ⇒ 44,7% heeft een professionele zorgverlener geconsulteerd in de 4 weken voorafgaand aan dit onderzoek.

- ⇒ 58,6% verklaart dat hun virale lading niet aantoonbaar was tijdens de laatste controle.
- ⇒ 71,7% seropositieven verklaart tevreden te zijn met zijn seksleven.
- ⇒ Bijna 18% zegt vaak of heel vaak afgewezen te zijn nadat ze hun seropositieve status bekend maakten.
- ⇒ Meer dan 40% zegt vaak of heel vaak bang te zijn om negatief bekeken te worden vanwege zijn seropositieve status.